

UDC 930.85(4–12)

YU ISSN 0350–7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

XXXIV

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

Rédacteur

LJUBINKO RADENKOVIĆ

Directeur de l'Institut des Etudes balkaniques

Membres de la Rédaction

FRANCIS CONTE (Paris), DIMITRIJE DJORDJEVIĆ (Santa Barbara),
MILKA IVIĆ, DJORDJE S. KOSTIĆ, LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ,
DANICA POPOVIĆ, BILJANA SIKIMIĆ,
ANTHONY-EMIL TACHIAOS (Thessalonique), NIKOLA TASIĆ,
SVETLANA M. TOLSTAJA (Moscou), GABRIELLA SCHUBERT (Jena),
KRANISLAV VRANIĆ (secrétaire)

BELGRADE
2004

BARRINGTON ATLAS OF THE GREEK AND ROMAN
WORLD, edited by Richard J. A. Talbert,* Princeton 2000.

Смисао овога кратког приказа Барингтон атласа Грчког и Римског света, (Barrington Atlas of the Greek and Roman World), био би да укаже домаћој, пре свега стручној јавности на чини се недовољно познато али свакако изузетно значајно дело из области картографије и топографије периода антике, истакнутог историчара старог века професора Ричарда Талберта (Richard Talbert). Још од друге половине XIX века чињени су разни покушаји да се стари свет свеобухватно представи на картама. Без намере да се умањи значај претходних радова, Барингтон атлас представља право капитално дело, које је у целини одговорило својој намери да се сложеност и изазовност задатку. Са радом на атласу се почело још 1988. године на Универзитету Северна Каролина, *University of North Carolina, Chapel Hill*, под стручним руковођењем професора Талберта. Сачињена је интернационална група од преко седамдесет експерата и готово једнаког броја консултаната, који су у својој раду користили аеронаутичке карте, начињене помоћу модерне сателитске технике. Требало је прилагодити савремени рељеф његовом некадашњем изгледу и означити старе називе и објекте, у складу са најновијим историјским са знањима и археолошким открићима. Хронолошки оквир Барингтон атласа покрио је период од архајске Грчке па све до позног Римског Царства, дакле, од око 1000. пре Христа до 640. године после Христа. На 99 мапа у пуном

колору и на преко 175 страница, учињен је напор да се разоткрије читав свет Грка и Римљана, од Британског острвља, преко области Средоземља, до Индијског потконтинента. Овај простор обухвата територије готово 75 савремених држава.

Широки формат Барингтон атласа (33 x 48 cm) одликује се високим степеном свеобухватности, јасноће и детаљности. Карте су израђене у две стандардне размере (1:500000 и 1:1000000), како би поменути критеријуми били у што већој мери испуњени. Значајно је напоменути и податак да су укупни трошкови израде Барингтон атласа достигли износ од готово четири милиона америчких долара, што додатно сведочи озбиљности овога пројекта.

Барингтонов атлас укључује и приручник о картама на CD-ROM издању а постоје и посебна два волумена приручника од 1500 страница

* Ричард Ј. А. Талберт је рођен у Енглеској 1947. године. Професор је старе историје на одељењу *William Rand Kenan*, Университета Северна Каролина, Чепел Хил, а тренутно председава Друштвом историчара старог века. Претходно је био предавач у Великој Британији и Канади и аутор је поред осталих дела и књиге *Сенат Царског Рима*, (*The Senate of Imperial Rome*) у издању Университета у Принстону, која је добила престижну Гудвинову награду за заслуге, Америчке филолошке асоцијације.

у штампаној форми. Он садржи податке и упутства о свакоме месту у Барингтон атласу. Одељак посвећен појединачним картама састоји се из неколико сегмената:

1. Сажетога текста који поклања посебну пажњу специфичним околностима и тешкоћама у мапирању одређеног подручја, као што су, на пример, значајне промене изгледа терена од античких времена или несразмере у савременим истраживањима.

2. Листе појединачних имена и објеката на карти, са основним подацима о периоду њиховог запоседања, о савременим топонимима античких насеља и о данашњој држави у којој се налазе. Списак кратких референци, везан за сваки навод, упућује на значајне античке изворе и модерне студије.

3. Података о објектима, попут акведукта, мостова, бедема, затим о обимним земљаним радовима и потом о каменоломима, рудницама, путевима (итинерарима), топонимима који нису лоцирани и др.

4. Библиографије коришћене литературе.

Изразито широк садржај Барингтон атласа привлачи пажњу пре свих истраживача периода антике, којима је оваква врста публикације практично неопходна. За неколико година от како је изашао из штампе постао је важан сегмент фондова најпознатијих националних и стручних библиотека у свету. Међутим, Барингтон атлас није намењен само људима из науке, већ

своје читаоце и тумаче проналази и међу заљубљеницима у прошлост и епоху старих Грка и Римљана, који су оставили непролазан печат у култури и историји многих народа. Атласом се такође могу служити и студенти и путници, дакле, свако ко зажели да испрати и сагледа, на пример, Александрове походе на исток, затим Ханибалов прелазак преко Алпа или да проучи путеве, акведукте и одбрамбена утврђења римске империје.

На овоме месту значајно је напоменути да је у изради карата под бројем 21 *Dacia-Moesia* и под бројем 49 *Illyricum*, које је саставио професор Вилкс (J.J. Wilkes) и које дакле говоре о нашим просторима, учествовао, као консултант, покојни професор др Петар Петровић, некадашњи директор Археолошког института у Београду и аутор стручних монографија и чланака на које атлас често упућује.

Форма приказа нам ипак донекле ограничава простор за потпуније и детаљније излагање о Барингтон атласу, који ће своју праву афирмацију доживети тек у временима која следе. Стога није било могуће упустити се у подробнију анализу овог референтног дела, непролазне вредности, које би свакако требало да поседују стручне и универзитетске библиотеке у нашој земљи. На тај начин би се кренуло у корак са достигнућима модерне историјске-географије и картографије античкога света.

Владимир П. Петровић